



ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Kodeks etike

ZA BABICE SLOVENIJE





Kodeks etike

ZA BABICE SLOVENIJE



Kodeks etike za babice Slovenije

Avtorji: Anita Prelec, izr. prof. dr. Ana Polona Mivšek, viš. pred. Tita Stanek Zidarič, Andreja Žertuš, Darja Pušlar, Tea Bevk, Andrej Vojnovič

Lektoriranje: Jelica Žalig Grce

Oblikovanje: Lara Bojadjieva, PRELOM d.o.o.

Izdala: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ljubljana, april 2025

Naklada: 2000 izvodov

Kodeks etike za babice Slovenije je avtorsko pravno zaščiten dokument. Kopiranje oziroma razmnoževanje publikacije brez dovoljenja ni dovoljeno. Pri navajanju posameznih delov kodeksa je treba navesti vir.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

174:618.2/6–083

KODEKS etike za babice Slovenije / [avtorji Anita Prelec ... et al.]. – Ljubljana : Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 2025

ISBN 978-961-273-302-5
COBISS.SI-ID 234638339

Predgovor

Pogled na razvoj etičnih pravil in norm v babištvu na Slovenskem sega več stoletij nazaj, saj se babiška praksa že od nekdaj ni osredotočala samo na porod, temveč tudi na etične, moralne in profesionalne vrednote, ki so usmerjale delo babic. Etična načela babištva so se razvijala v skladu z družbenimi spremembami, strokovnim napredkom ter zakonodajnimi uredbami, ki so določale vlogo in odgovornost babic v družbi.

Leta 1770 je nizozemski zdravnik Gerard van Swieten, osebni zdravnik in svetovalec cesarice Marije Terezije, na njeno zahtevo pripravil obsežen zdravstveni zakon *Normativum Sanitatis*. Ta zakon je temeljil na razsvetljen-skih idejah in je prvič celovito uredil zdravstveno službo v habsburški mo-narhiji, vključno s položajem in delovanjem babic. *Normativum Sanitatis* je vseboval splošni zdravstveni kodeks, ki je določal pravila in standarde za izvajanje zdravstvenih poklicev, pri čemer je posegal tudi na področje ba-biške deontologije (Kralj & Navinšek, 2003). Babice so bile s tem pravno in moralno zavezane k strokovnemu in odgovornemu delu, hkrati pa so mo-rale upoštevati določene etične usmeritve, ki so zagotavljale varnost mater in otrok.

Kot del prizadevanj za regulacijo babiške prakse je bila oblikovana tudi prva babiška zaprisega (persega) (Priloga 1), ki je predstavljala pomemben etič-ni okvir za delo babic. Leta 1788 jo je v slovenščino prevedel dr. Anton Makovic, s čimer je omogočil, da so se babice na Slovenskem formalno zavezale k spoštovanju profesionalnih in etičnih standardov svojega pokli-ca. Zaprisega je bila obvezna predvsem v času Avstro-Ogrske, od 18. sto-letja naprej, ko so želeli urediti babiško dejavnost in zagotoviti izobraževa-nje ter usposabljanje babic. Uporabljali so jo tudi v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in kasneje v Kraljevini Jugoslaviji. Po drugi svetovni vojni, z ra-zvojem sodobnega zdravstvenega sistema in izobraževanjem, ki je prešlo iz nekajmesečnih tečajev v dve- in kasneje v štiriletno šolo, formalno zapri-sege niso več izvajali, saj so babice postale del formalnega zdravstvenega sistema, kjer so njihovo delo urejali predpisi, šolanje in drugi pravni akti.

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 je Zbornica – Zveza upo-števala priporočila Evropske komisije po lastnem poklicnem kodeksu etike.

Babice so tako leta 2005 izdale prevod kodeksa za babice Mednarodnega sveta babic (International Confederation of Midwives, v nadaljevanju ICM), a želja po lastnem kodeksu etike je bila močno prisotna. Kodeks etike za babice Slovenije, ki je bil sprejet na skupščini Zbornice – Zveze 26. 3. 2011, predstavlja prvi samostojni dokument na tem področju; nastajal je v delovni skupini: Renata Nahtigal (predsednica), doc. dr. Ana Polona Mivšek, Gordana Njenjić, Anita Prelec, Mihaela Skoberne in Marina Velepč. V dobrem desetletju od sprejetja Kodeksa etike babic leta 2011 so se bistveno preoblikovala pričakovanja glede etičnega ravnanja tako na družbeni kot na profesionalni ravni. Družbene vrednote, razvoj novih tehnologij in nove strokovne definicije so narekovali nujnost prenove kodeksa, ki mora odražati sodobne standarde poklicnega delovanja babic. Novi pravni in regulativni okviri, ki urejajo področja, kot so varstvo osebnih podatkov, enakopravnost in človekove pravice, so postavili nove etične mejnike, ki vplivajo na izvajanje babiške prakse. Skladnost kodeksa z aktualno zakonodajo in sodobnimi strokovnimi dognanji zagotavlja profesionalno integriteto babic in jim hkrati omogoča tudi najvišjo stopnjo poklicne avtonomije. Ponovna refleksija načel iz leta 2011 ni bila zgolj smiselna, temveč nujna, saj le s stalnim prilagajanjem kodeks ostaja zvest svojemu temeljnemu poslanstvu – varovanju dostojanstva, pravic in dobrobiti mater ter otrok v spreminjajočem se družbenem kontekstu.

Tako je po sklepu Upravnega odbora z dne 10. 7. 2024 bila oblikovana delovna skupina v sestavi viš. pred. Tita Stanek Zidarič, izr. prof. dr. Ana Polona Mivšek, Andreja Žertuš, Tea Bevk, Darja Pušlar in Anita Prelec (vodja delovne skupine). Kodeks etike za babice Slovenije je bil sprejet 28. 3. 2025 na skupščini Zbornice – Zveze.

Prenovljeni kodeks etike je v svojih 11 načelih integriral koncepte filozofije babištva (ICM, 2014), ki temeljijo na dejstvih, da sta nosečnost in porod normalna fiziološka procesa. Sta temeljna izkušnja in bistvenega pomena za žensko, njeno družino in skupnost. Babice so najustreznejše strokovnjakinje v obravnavi žensk v času nosečnosti, poroda in poporodnega obdobja. Babiška obravnava spodbuja, ščiti in podpira reproduktivno in spolno zdravje in pravice žensk ter spoštuje etnično in kulturno raznolikost. Temelji na etičnih načelih pravičnosti, enakosti in spoštovanju človekovega dostojanstva. Babiška obravnava je celovita in neprekinjena ter temelji na razumevanju družbenih, čustvenih, kulturnih, duhovnih, psiholoških in fizičnih izkušenj žensk. Tako ščiti in krepi zdravstveni in družbeni položaj žensk ter gradi opolnomočenje žensk v

njihovi zmožnosti obvladovanja poroda. Babiška obravnava poteka v partnerstvu z ženskami, priznava pravico do samoodločanja in je spoštljiva, osredotočena na žensko in kontinuirana. Je etična in kompetentna, pridobljena s formalnim izobraževanjem in vseživljenjskim učenjem babilic, podprta z znanstvenimi raziskavami in uporabo le-teh dokazov tudi v praksi.

V nadaljevanju kot pomemben element razumevanja prenove kodeksa povzemamo definicijo babilštva kot profesije (ICM, 2017a). Babilštvo je dejavnost, ki jo lahko opravljajo le babice. Babica ima edinstven nabor znanja, veščin in poklicnih stališč, ki izhajajo iz disciplin, skupnih drugim zdravstvenim poklicem, kot sta znanost in sociologija, vendar jih babice izvajajo v poklicnem okviru avtonomije, partnerstva, etike in odgovornosti. Babilštvo je pristop k profesionalni skrbi za ženske in njihove novorojenčke, ki ga izvajajo babice: optimizirajo normalne biološke, psihološke, socialne in kulturne procese poroda in zgodnjega življenja novorojenčka; delajo v partnerstvu z ženskami, pri čemer spoštujejo individualne okoliščine in stališča vsake ženske; spodbujajo osebne sposobnosti žensk, da skrbijo zase in za svoje družine; po potrebi sodelujejo z babilicami in drugimi zdravstvenimi strokovnjaki, da zagotovijo celostno zdravstveno obravnavo, ki ustreza individualnim potrebam vsake ženske. Babilško obravnavo izvaja babica samostojno. Babilške kompetence (znanje, veščine in stališča) imajo in izvajajo babice, ki so se izobraževale v študijskem programu babilštva (ICM, 2024a), le-ta pa izpolnjuje globalne standarde ICM za izobraževanje babilic (ICM, 2021) in Evropske direktive za regulirane poklice. Pred začetkom dela pridobijo ustrezno licenco za samostojno opravljanje dela.

Mednarodna definicija in področje delovanja babilice

Po definiciji ICM (2024b) je babica oseba, ki je uspešno zaključila javno priznani študijski program babilštva, ki temelji na osnovnih kompetencah ICM za babilško prakso in globalnih standardih ICM za izobraževanje babilic; je pridobila licenco za samostojno opravljanje babilške dejavnosti, uporablja strokovni naslov babica in dokazuje usposobljenost za izvajanje babilške prakse. V državah Evropske unije je izobraževanje usklajeno tudi z Evropsko direktivo za regulirane poklice ter Bolonjsko deklaracijo.

Področje prakse

Babica (ICM, 2024b) je prepoznana kot odgovorna strokovnjakinja, ki deluje v partnerstvu z ženskami, da bi jim nudila potrebno podporo, babiško obravnavo in svetovanje med nosečnostjo, porodom in poporodnem obdobju, zagotavlja pa tudi babiško obravnavo novorojenčka in dojenčka, pri čemer se zaveda lastne odgovornosti. Babiška obravnava vključuje preventivne ukrepe, spodbujanje fiziološkega poroda, prepoznavanje zapletov pri materi in otroku, dostop do zdravstvene obravnave ali druge ustrezne pomoči ter izvajanje nujnih ukrepov.

Babica ima pomembno vlogo pri promociji zdravja in izobraževanju, ne le žensk in oseb različnih spolov, ki jih obravnava, ampak tudi v družinah in skupnosti. To delo mora vključevati predporodno obravnavo, in pravico na porod in starševstvo, njena vloga pa se razširi tudi na skrb za spolno in reproduktivno zdravje ter skrb za dojenčke in majhne otroke. Babica lahko dela v različnih okoljih, na domu, v skupnosti in v zdravstvenih zavodih.

Definicija, sprejeta na srečanju Mednarodnega sveta ICM v Brisbanu 2005, nazadnje revidirana in sprejeta na zasedanju Mednarodnega sveta ICM leta 2024. Naslednji pregled definicije bo opravljen leta 2027.

Kodeks etike za babice se uporablja za vsa okolja, v katerih babica lahko opravlja babiško dejavnost, vključno z neposrednim stikom, objavami ali prek spletnih ali elektronskih virov.

Kodeks etike za babice ni namenjen le strokovni javnosti, temveč tudi širši laični javnosti in vsem uporabnicam babiških storitev. S tem se jim omogoča vpogled v temeljna etična načela in vrednote, ki jih babice pri svojem delu spoštujejo. Ženske si lahko na ta način oblikujejo jasna pričakovanja glede ravnanja, strokovnosti in odnosa babic, kar prispeva k večjemu zaupanju, boljšemu medsebojnemu sodelovanju in kakovostnejši babiški obravnavi.

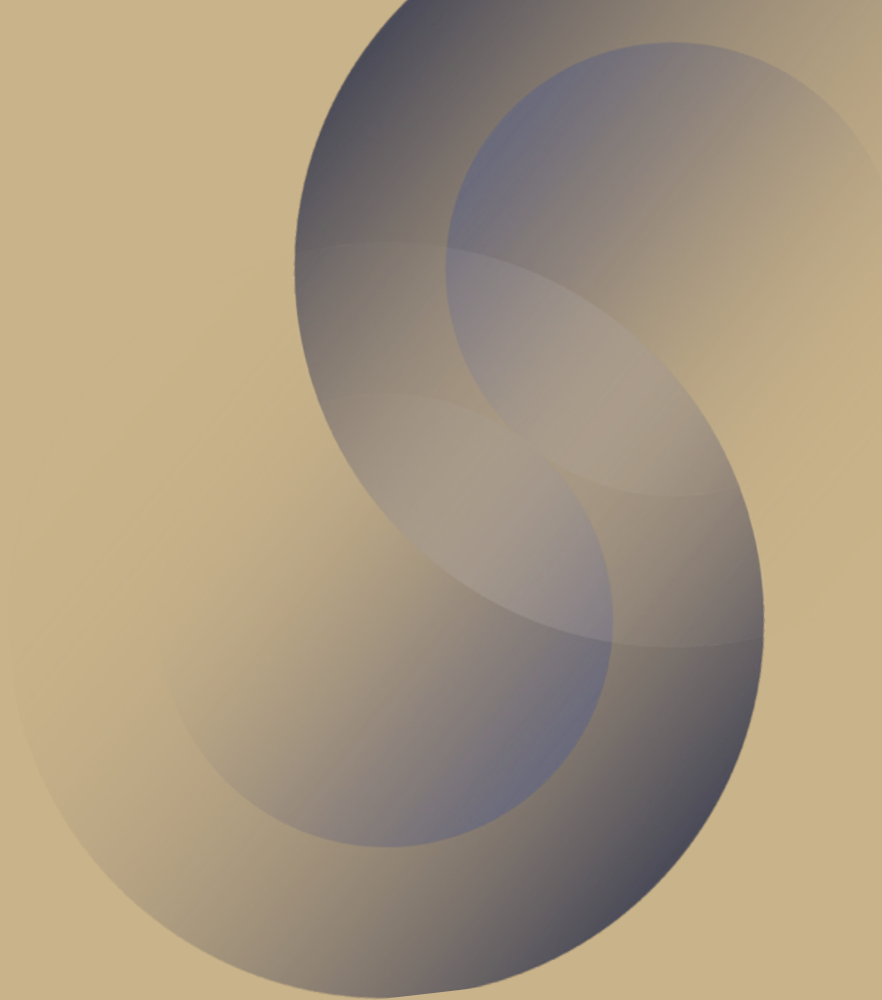
Kazalo

<i>Predgovor</i>	3
<i>Kazalo</i>	7
<i>Babica in ženska</i>	9
I. NAČELO	10
II. NAČELO	10
III. NAČELO	11
<i>Babica in babiška praksa</i>	12
IV. NAČELO	13
V. NAČELO	15
VI. NAČELO	16
VII. NAČELO	16
<i>Babica in babištvo</i>	
VIII. NAČELO	18
<i>Babica in sodelavci</i>	20
IX. NAČELO	21
<i>Babica in družba</i>	22
X. NAČELO	23
<i>Babica in strokovne organizacije</i>	24
XI. NAČELO	25
<i>Literatura in viri</i>	26
<i>Priloga 1</i>	29
<i>Priloga 2</i>	31

Na podlagi 45. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti je Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije skladno s 4. členom Statuta na skupščini 28.03.2025 sprejela

Kodeks etike za babice Slovenije

Izraz babica v slovenskem prostoru zajema vse dosedanje strokovne nazive v zvezi s poklicem babice: medicinska sestra – babica, višja medicinska sestra s specializacijo iz porodniške zdravstvene nege, diplomirana babica, diplomirani babičar, magister/magistra babištva. V besedilu uporabljeni izraz babica se nanaša na oba spola.



*Babica
in ženska*

I. NAČELO

Babica spoštuje in zagovarja temeljne človekove pravice, pravice žensk, otrok in družine.

- Babica spoštuje načelo enakosti in zagotavlja vsem ženskam¹ enako kakovostno babiško obravnavo ne glede na narodnost, barvo kože, spol, jezik, vero, politično prepričanje, izobrazbo, socialni položaj in drugo osebno okoliščino.
- Babica zagotavlja, da nihče ne bo prikrajšan ali oškodovan zaradi svojega zdravstvenega stanja, fizične ali psihične nezmožnosti, videza, starosti, kulture in vrednot, stanu ali spolne usmerjenosti in spolne identitete ter zdravju škodljivih razvad. Babica je nepristranska pri obravnavi ranljivih skupin.
- Babica pri strokovnem delu pristopa k ženski celostno in sočutno ter deluje kot njena zaupnica in zagovornica. Žensko vedno postavlja v središče babiške obravnave.
- Babica obravnava žensko, otroka in družino kot neločljivo celoto². Neločljiva celota pomeni, da so med sabo povezani fizično, čustveno in psihološko. Njihovo zdravje in dobrobit sta soodvisna.

II. NAČELO

Ženske imajo pravico do varne, pravočasne, spoštljive, kulturno občutljive in kakovostne babiške obravnave.

- Babica žensko ustrezno, razumljivo, jasno in popolno informira o vseh možnih izbirah, brez vpliva lastnih stališč in prepričanj. Babica je kulturno občutljiva in v verbalnem in neverbalnem komuniciranju spoštljiva do mnenj ženske.

¹ Kodeks etike za babice uporablja besedo ženska, ki odraža biološki spol in spolno identiteto večine tistih, ki so v rodni dobi. Za namene kodeksa etike za babice ta izraz vključuje deklice, mladostnice in osebe, katerih spol ne ustreza njihovem biološkemu spolu ali ki imajo morda nebinarno identiteto.

² Kjer uporabljamo izraz ženska, s tem naslavljamo žensko, njene otroke in družino kot neločljivo celoto.

- Babica zagotavlja ženski pravico do izbire in ji omogoči sodelovanje o njeni zdravstveni obravnavi, kar se zapiše v obliki informirane privolitve.
- Babica žensko seznani z odgovornostjo, ki jo nosi za lastne odločitve.

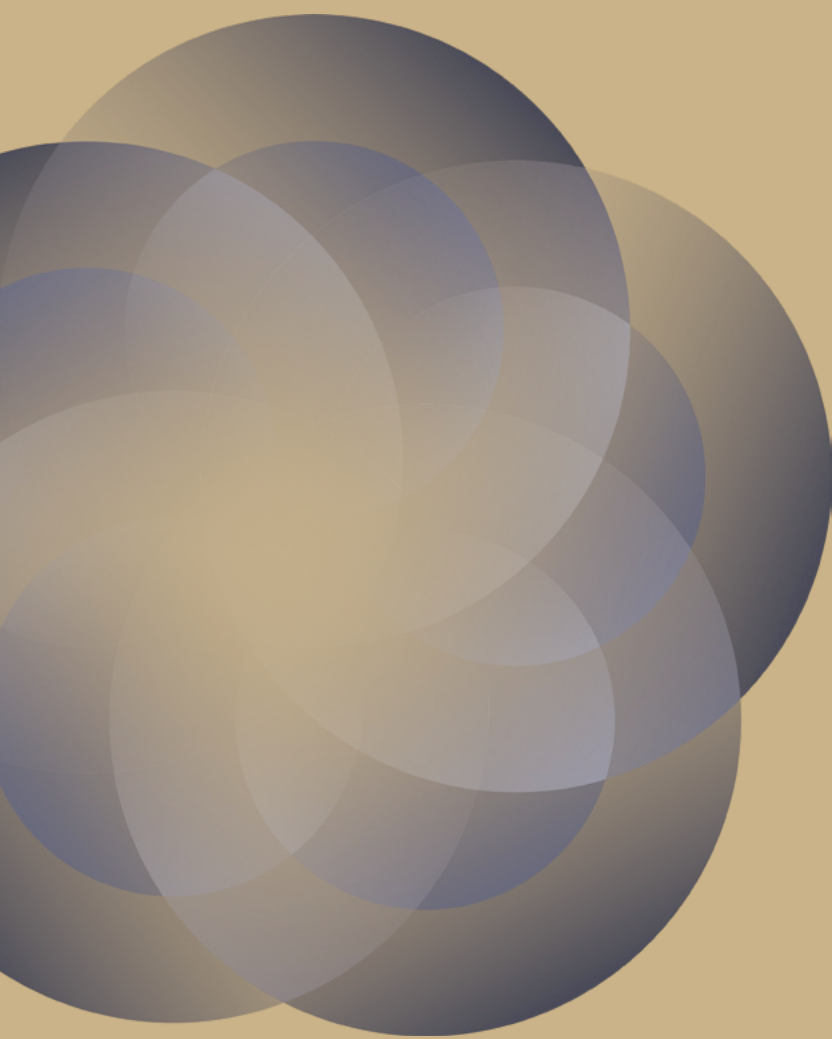
Pojasnilo

Babica se zaveda, da lahko pride do okoliščin, ko odločitve ženske na osnovi informirane privolitve ne bo mogoče izpolniti. V primeru, ko bi odločitev ženske pomenila ogrožanje življenja zanjo in/ali otroka, je babica dolžna ženski situacijo pojasniti na njej razumljiv način in ravnati v skladu s strokovno utemeljeno babiško prakso.

III. NAČELO

Babica spoštuje zasebnost in dostojanstvo ženske, otroka in družine.

- Babica upošteva in spoštuje pravico ženske do zasebnosti in dostojanstva pri babiški obravnavi.
- Babico zavezuje poklicna molčečnost. Dolžna je varovati vse informacije o ženski in otroku, ki jih izve pri opravljanju poklica, in so zdravstvenega, osebnega, družinskega ali socialnega značaja (tudi po svoji upokojitvi, prenehanju izvajanja poklica ali smrti ženske ali otroka).
- Babica spoštuje in zagotavlja zaupnost podatkov v skladu z željo ženske in veljavno zakonodajo in razkrije določene podatke le, kadar sta ogrožena zdravje ali varnost ženske ali otroka.
- Babica zagotavlja zasebnost in zaupnost osebnih podatkov ne glede na obliko, v kateri so podatki shranjeni.
- Babica vse oblike govornega, pisnega in digitalnega komuniciranja (vključno z družbenimi mediji in omrežji) uporablja odgovorno in ob spoštovanju pravice do zasebnosti drugih. Če se družbeni mediji uporabljajo kot mehanizem za ustrahovanje ali nadlegovanje žensk, babice pri tem ne sodelujejo in takega vedenja ne podpirajo.



*Babica in
babiška praksa*

IV. NAČELO

Babica je v okviru svojih kompetenc in aktivnosti samostojna. Dolžna je izvajati strokovno, kakovostno in varno babiško obravnavo, utemeljeno na raziskavah, ter je etično, strokovno, kazensko in odškodninsko odgovorna.

- Babica posameznicam, ki jih obravnava, zagotavlja najboljšo možno strokovno obravnavo, ki je v skladu s filozofskimi stališči babiške profesije. Ta stališča izražajo spoštovanje življenja, podporo fiziološkim procesom in človekovemu dostojanstvu ter temeljijo na znanstvenih dokazih, empatiji in humanizmu.
- V centru babiške obravnave sta ženska in njen otrok; ob tem ne sme zanemariti njune ožje socialne mreže – partnerja, družine ter pomembnih drugih, ki oblikujejo njun podporni sistem.
- Babica si prizadeva za kontinuirano babiško obravnavo in celostni pristop. Pri tem upošteva zdravstvene, čustvene, socialne in družinske okoliščine ženske.
- Babica z žensko vzpostavlja partnerski odnos – babica v odnos prispeva strokovno znanje, ženska pa lastne notranje potenciale in intuitivno poznavanje sebe.
- Babica je za svoje strokovne odločitve, dejanja in izide odgovorna pred svojo vestjo, žensko in njeno družino, babiško profesijo ter družbo, pri čemer z redno samorefleksijo zagotavlja, da nje-no delovanje ostaja strokovno, etično in usmerjeno v dobrobit vseh vključenih.
- Babica vse okoliščine oziroma postopke dokumentira sproti, odkrito, jasno in natančno ter dokumentacijo primerno hrani.
- V kolikor babica ugotovi, da kakovost babiške obravnave ženske, otroka in/ali njune družine ni ustrezna, je dolžna dati pobude za izboljšave (npr. preoblikovanje standardov, pravilnikov, strokovnih doktrin ipd.).

- Babica je dolžna prijaviti nestrokovno ravnanje, neetični odnos ali katerokoli vrsto nasilja stanovskih kolegic, drugih zdravstvenih strokovnjakov ali sodelavcev svojim predpostavljenim oziroma ustreznim organom. V primeru suma na zanemarjanje, nasilje ali zlorabo ženske oziroma njenega otroka mora aktivno zaščititi njeno in otrokovo zdravje ter varnost. Ob tem poskrbi tudi za svojo varnost in varnost svojih sodelavcev.
- Babica ne odkloni babiške obravnave ženski in njeni družini ob nujnih stanjih v babištvu.
- Babica ne odkloni nujne medicinske pomoči in strokovne pomoči ljudem v izjemnih razmerah.
- Babica je naklonjena uporabi preverjenih tehnologij, vendar le te ne smejo nadomestiti potrebnega človeškega dotika in odnosa.

Pojasnilo

Babica lahko odkloni babiško obravnavo ali sodelovanje pri zdravstveni obravnavi, če presodi, da ni v skladu z njeno vestjo in z mednarodnimi pravili etike v zdravstvu, razen v primerih nujne medicinske pomoči.

O ugovoru vesti mora babica predhodno obvestiti svojega delodajalca, ki mora to upoštevati, vendar uporabnicam zagotoviti možnost za nemoteno uveljavljanje pravic s področja zdravstvenega varstva. Babica o ugovoru vesti obvesti tudi Zbornico – Zvezo, ki njeno odločitev zabeleži v register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege.

Babica, ki uveljavlja ugovor vesti glede konkretnega posega, mora o tem najprej pravočasno obvestiti žensko in jo napotiti k drugi babici.

Babica lahko zavrne izvedbo posegov in/ali postopkov, za katere nima ustreznih strokovnih znanj in izkušenj. Ob tem uporabniki, ki jih obravnava, ne smejo biti prikrajšani.

Babica odkloni vsako darilo, če je to mogoče razumeti kot prizadevanje, da bi za posameznika v njeni babiški obravnavi ali zase dosegla kakršnokoli ugodnost. Za darilo štejejo stvari, pravice in storitve, ki jih je mogoče finančno ovrednotiti v skladu s slovenskimi predpisi.

Babica vsebine vseh oglasov, publikacij in objavljenega gradiva pripravi odgovorno, etično in v skladu s strokovnimi načeli na način, da ne zavaja in ne izkorišča ranljivosti žensk, otrok ali družine ter natančno odraža njena ustrezna znanja, izkušnje in usposobljenost.

V. NAČELO

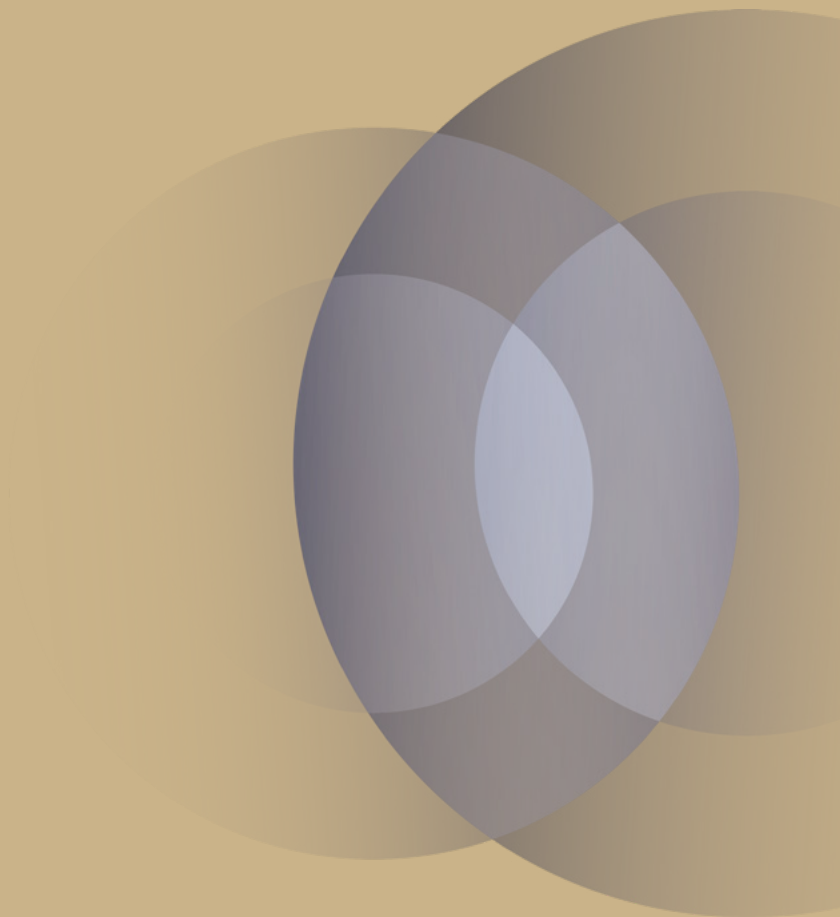
Babica sodeluje pri nadzorih in preiskavah zoper njo ali v zvezi z drugimi, bodisi posamezniki bodisi organizacijami.

- Babica mora sodelovati z ustreznimi službami in organizacijami pri pregledu dokumentacije in ustreznih dokazil o svojih poklicnih kvalifikacijah oziroma strokovni usposobljenosti in pogojih za opravljanje poklica.
- Babica mora obvestiti vse delodajalce o vsakem opozorilu, obtožbi ali ukrepu zoper njo v zvezi s kaznivim dejanjem oziroma če je bila spoznana za krivo kaznivega dejanja, storjenega pri njeni poklicni dejavnosti oziroma za kazniva dejanja, ki lahko kakorkoli vplivajo na njeno poklicno dejavnost in primernost za opravljanje poklica babice oziroma nadzori, ugotovitvami in ukrepi pristojnih organov v zvezi z dovoljenjem za samostojno opravljanje dela in njeno poklicno dejavnostjo.
- Babica mora obvestiti ženske in njihove družine o vsakem opozorilu, obtožbi ali ukrepu zoper njo v zvezi s kaznivim dejanjem ali če je bila spoznana za krivo kaznivega dejanja, storjenega pri njeni poklicni dejavnosti oziroma za kazniva dejanja, ki lahko kakorkoli vplivajo na njeno poklicno dejavnost in primernost za opravljanje poklica babice oziroma ukrepi pristojnih organov v zvezi z njenim dovoljenjem za samostojno opravljanje dela.

VI. NAČELO

Babica deluje zdravstvenovzgojno in promovira zdravje.

- Babica je nenadomestljiva pri pripravi na porod in odgovorno starševstvo. Njena zdravstvenovzgojna vloga ni omejena samo na področje zdravja žensk, otrok in družin, ampak tudi na širšo družbeno skupnost.
- Babica spodbuja zdrav življenjski slog, informira o aktivnostih, ki krepijo zdravje, in ozavešča o škodljivosti razvad. V širšem smislu pa skrbi tudi za javno zdravje, zato v korist ohranjanja zdravja prebivalstva ustrezno informira ter ukrepa.



*Babica in
babištvo*

VII. NAČELO

Babica skrbi za svoj strokovni, karierni in osebnostni razvoj.

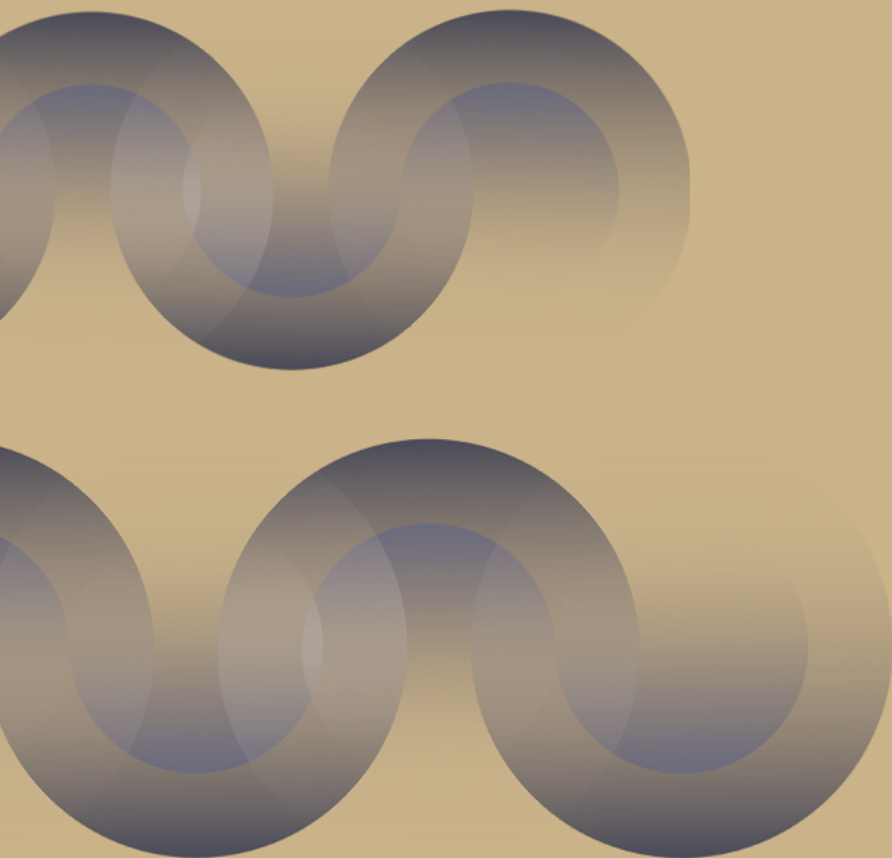
- Babica si prizadeva za vseživljenjsko učenje, sledenje strokovnim priporočilom in nadgrajevanju svojih znanj.
- Babica s svojim delom prispeva k razvoju babištva, spoštuje poklicne standarde in etična načela ter deluje v skladu z zakonodajo.
- Babica se je dolžna karierno razvijati, pri tem so ji omogočene različne poti napredovanja.
- Ključen del osebne integritete in identitete babice so poklicne vrednote in prepričanja, ki usmerjajo njeno delo in krepijo njeno pripadnost profesiji.
- Babica redno izvaja samorefleksijo za izboljšanje svojega delovanja, pri čemer osebnostno raste in se strokovno razvija. Skrbi tudi za lastno psihofizično kondicijo.
- Babica pri svoji profesionalni in osebni podobi smiselno uporablja dokument Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe.

VIII. NAČELO

Babica podpira in izvaja znanstvenoraziskovalno delo na področju babištva in se zavzema za prakso, ki temelji na dokazih. Aktivno sodeluje tudi pri raziskavah na drugih področjih znanosti.

- Babica proaktivno raziskuje ter s tem skrbi za napredek in razvoj lastne profesije. Vključuje se tudi v raziskovanje sorodnih znanstvenih področij. Dognanja raziskav prenaša v prakso.
- Babica skrbi za kakovost raziskovanja, ohranja in ščiti dostojanstvo in integriteto v raziskavo vključenih udeležencev ter pridobi soglasja ustreznih komisij za etiko.

- Babica zavrne sodelovanje v vseh raziskavah, kjer ni jasno razvidno, da so pridobljena potrebna dovoljenja s strani primernih etičnih komisij ali je ogroženo dostojanstvo vključenih v raziskavo.
- Babica vedno zagotavlja zaščito ženskam, ki sodelujejo v raziskavi. Skrbi, da so pred podajo soglasja popolnoma informirane ter da v raziskavi sodelujejo prostovoljno. Babica vsem ženskam nudi kakovostno babiško obravnavo, četudi se za sodelovanje v raziskavi niso odločile ali pa so iz raziskave izstopile.
- Babica ustrezno hrani podatke, ki so pridobljeni pri raziskovanju. Pri predstavljanju rezultatov in ugotovitvah, bodisi pisno ali ustno, podatke anonimizira, tako da identiteta udeležencev raziskave ostane zaščitena in jih ni mogoče prepoznati.
- Babica pri objavljanju rezultatov dosledno spoštuje avtorske pravice ter ustrezno navaja vse vire in dognanja drugih avtorjev, pri čemer upošteva načelo akademske integritete. Pripomočke umetne inteligence uporablja kritično in odgovorno. O podatkih razpravlja nepristransko ter jih predstavlja objektivno.



*Babica in
sodelavci*

IX. NAČELO

Babica se zaveda dobrega sodelovanja v timu. Odgovorno prenaša naloge in dolžnosti na sodelavce. Zagotavlja profesionalno in učinkovito vedenje, ki omogoča zaščito dobrega počutja ljudi in izboljšanje njihovih izkušenj v sistemu zdravstvenega varstva.

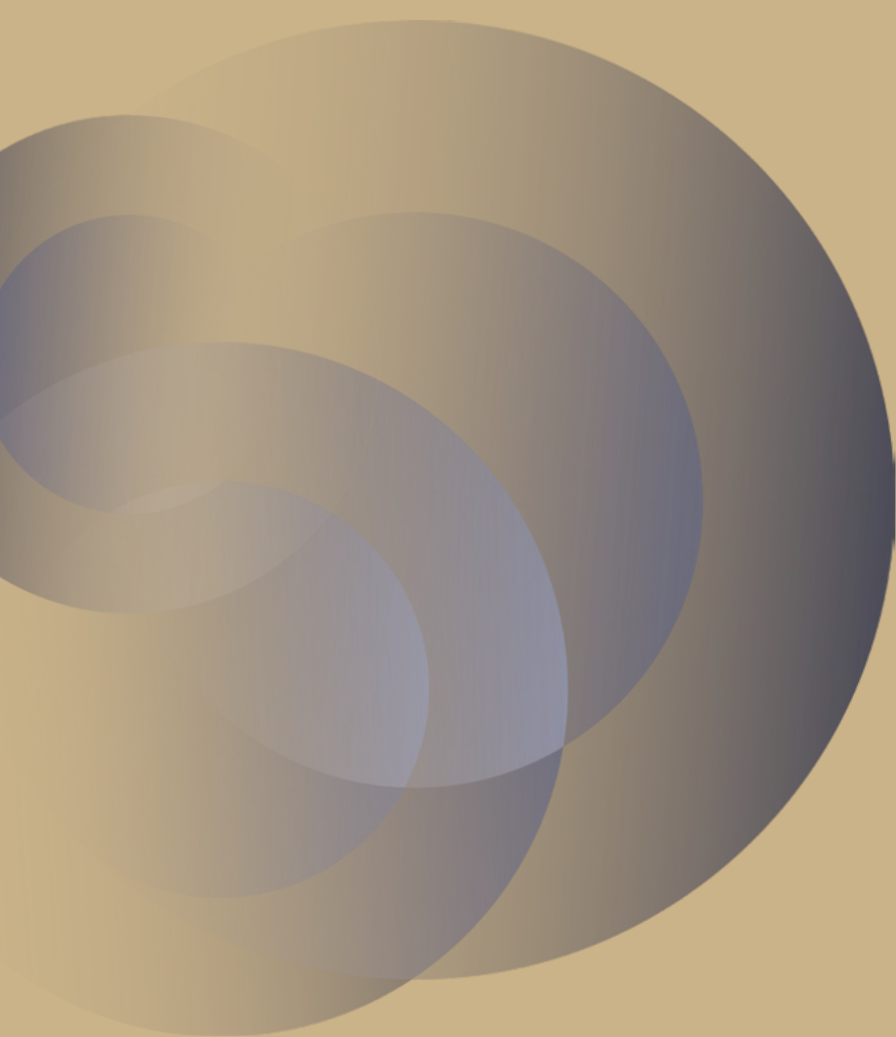
- Babica nikoli ne odkloni strokovne pomoči sodelavki v timu.
- Babica z asertivnim vedenjem prispeva k dobrim medosebnim odnosom znotraj zdravstvenega tima in zunaj njega.
- Babica pri timskem delu sodeluje z različnimi strokovnjaki, pri čemer spoštuje poklicno vlogo in znanje posameznika.
- Babica, ki vodi babiški tim, opredeli prednostne naloge, skrbi za učinkovito upravljanje vseh virov, da zagotovi najboljšo možno kakovost babiške obravnave.
- Babica na sodelavko prenese le tiste poklicne aktivnosti in dolžnosti, ki so v okviru njene pristojnosti in se pred tem prepriča, da le-ta v celoti razume navodila.
- Babica sodeluje pri izobraževanju študentov babištva, dijakov in študentov drugih zdravstvenih ved ter pri uvajanju babic v prakso.

Pojasnilo

Babice sodelujejo z zdravniki in drugimi zdravstvenimi delavci, kar lahko privede do različnih pogledov na zdravstveno obravnavo. V takšnih primerih si babica prizadeva najti ravnotežje med strokovnimi mnenji, pri tem pa zagotavlja varno in podporno okolje za žensko.

Če pride do nejasnosti v komunikaciji med babico in zdravnikom oz. do dvoma v naročene ukrepe, babica lahko uporabi protokol, ki omogoča razjasnitev nejasnosti.⁵

⁵ Patient Safety Essentials Toolkit: SBAR: Situation-Background Assessment-Recommendation, https://www.ihl.org/sites/default/files/SafetyToolkit_SBAR.pdf



*Babica in
družba*

X. NAČELO

Babica se zavzema za reproduktivno zdravje žensk in aktivno sodeluje pri oblikovanju zdravstvenih politik in zakonodaje, ki vplivajo na sistem zdravstvenega varstva žensk. Babica s svojim ravnanjem, znanjem in odnosom prispeva k ugledu profesije v družbi.

- Babica ravna v skladu s poklicno dolžnostjo, ki jo določajo splošno sprejeta doktrina, strokovna pravila in standardi, etična pravila tega kodeksa in nacionalni predpisi.
- Babica s svojim delovanjem podpira trajnostni razvoj, spodbuja okolju prijazne prakse in odgovorno rabo virov v zdravstvenem sistemu.
- Babica spoštuje in zagovarja enakost spolov in aktivno podpira opolnomočenje žensk. Zaveda se edinstvenih bioloških sposobnosti ženske v reproduktivnem obdobju, zaradi česar ji je v zdravstvenem varstvu treba zagotoviti določene prioritete.
- Kadar babica sodeluje z mediji, pri tem vedno varuje zaupnost in dostojanstvo ljudi.

*Babica in
strokovne
organizacije*

XI. NAČELO

Poklicna pripadnost pomeni povezanost babic kot strokovne skupnosti, ki deli skupne vrednote, znanje in cilje za razvoj babištva.

- Babice se preko strokovnih organizacij z oblikovanjem jasnih stališč vključujejo v oblikovanje zdravstvenega varstva.
- Babica s svojo pripadnostjo profesiji in visokimi moralno-etičnimi vrednotami dviguje lasten ugled, ugled poklica in strokovne organizacije v delovnem okolju in družbi.
- Članstvo v strokovni organizaciji je hkrati čast in dolžnost vsake babice, saj odraža njeno predanost poklicnim vrednotam, strokovnemu razvoju, babiški profesiji in strokovni organizaciji.
- Babica je solidarna do drugih babic doma in po svetu. Nudi jim stanovsko podporo pri razvoju profesije. V primeru elementarnih in drugih nesreč jih podpira in jim nudi pomoč.

The background features a light gray gradient with several overlapping circles in a pale yellow or cream color. These circles are positioned in the upper half of the image, creating a layered, organic effect.

*Literatura
in viri*

Downe, S., et al. (2018). The Benefits of Physiological Birth. *BMC Pregnancy and Childbirth*.

Homer, C. S. E., et al. (2019). *Cultural Competency in Midwifery Practice*. *Women and Birth Journal*.

International Confederation of Midwives (2017a). Definition of Midwifery. Dostopno na: https://internationalmidwives.org/wp-content/uploads/eng-definition_midwifery_2017.pdf

International Confederation of Midwives (2014 Core Document on Midwifery Philosophy.

International Confederation of Midwives (2024a). Essential Competencies for Midwifery Practice Dostopno na: https://www.internationalmidwives.org/wp-content/uploads/EN_ICMEssential-Competecies-for-Midwifery-Practice-1.pdf

International Confederation of Midwives (2024b). International Definition and Scope of Practice of Midwife. Dostopno na: https://www.internationalmidwives.org/wp-content/uploads/EN_Definition-Scope-of-the-Practice-of-Midwife_Approved-1.pdf

Kennedy, H. P., et al. (2018). The Impact of Shared Decision-Making in Maternity Care. *Journal of Midwifery & Women's Health*.

Kodeks etike za babice Slovenije (2011). Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Dostopno na: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2022/03/Kodeksetike-za-babice-Slovenije-02-2022-1.pdf>

Kodeks etike v zdravstveni negi Slovenije (2024). Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Dostopno na: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2024/05/Kodeksetike-v-zdravstveni-negi-2024.pdf>

Kralj, B. & Navinšek, S. (2003). Babištvo skozi čas : zbornik ob 250-letnici ustanovitve Babiške šole v Ljubljani. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo.

McFadden, A., et al. (2017). Interdisciplinary Collaboration in Maternal Health Care. *BMJ Global Health*.

New Zealand College of Midwives (2018). Philosophy and Code of Ethics. Dostopno na: <https://www.midwife.org.nz/midwives/professional-practice/philosophy-and-code-of-ethics/>

Nursing and Midwifery Board of Australia (2022). Code of conduct for midwives. Dostopno na: <https://www.nursingmidwiferyboard.gov.au/Codes-Guidelines-Statements/ProfessionalStandards.aspx#>

Nursing and Midwifery Council (2018). The Code. Professional standards of practice and behaviour for nurses, midwives and nursing associates. <https://www.nmc.org.uk/globalassets/sitedocuments/nmc-publications/nmc-code.pdf>

Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe (2021). Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Dostopno na: <https://www.zbornica-zveza.si/wpcontent/uploads/2022/10/PROFESIONALNA-PODOBA.pdf>

Renfrew, M. J., et al. (2014). Midwifery-led Continuity Models and Perinatal Outcomes. *The Lancet*. 384, 9948, pp. 1129 – 1145.

Sandall, J, Soltani, H, Gates, S, Shennan, A. & Devane D. (2016) Midwife-led continuity models versus other models of care for childbearing women. *Cochrane Database Syst Rev*, 4(4):CD004667. doi: 10.1002/14651858.CD004667. pub5. PMID: 27121907; PMCID: PMC8663203.

ten Hoop-Bender, P, de Bernis, L, Campbell, J, Downe, S, Fauveau, V, Fogstad, H, Homer, CS, Kennedy, HP, Matthews, Z, McFadden, A, Renfrew, MJ & Van Lerberghe, W. (2014). Improvement of maternal and newborn health through midwifery. *Lancet*,. 384(9949), pp. 1226–1235. doi: 10.1016/S0140–6736(14)60930–2. Epub 2014 Jun 22. PMID: 24965818.

Uradni list RS, št. 58/03, 56/15 in 158/20 – ZIntPK-C. Uredba o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED2822>

United Nations (1989). Convention on the Rights of the Child. Dostopno na: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/crc.pdf>

World Health Organization (2018). WHO Recommendations on Intrapartum care for a positive childbirth experience. Dostopno na: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550215>

World Health Organization (2022). *Midwifery Continuity of Care: Policy Brief*. Geneva: World Health Association.



Priloga 1

PERSEGA

Za babice v Cirkularskih in drugih malih mestih, kjer se poterjene babice znajdejo.

Vi boste persegla.

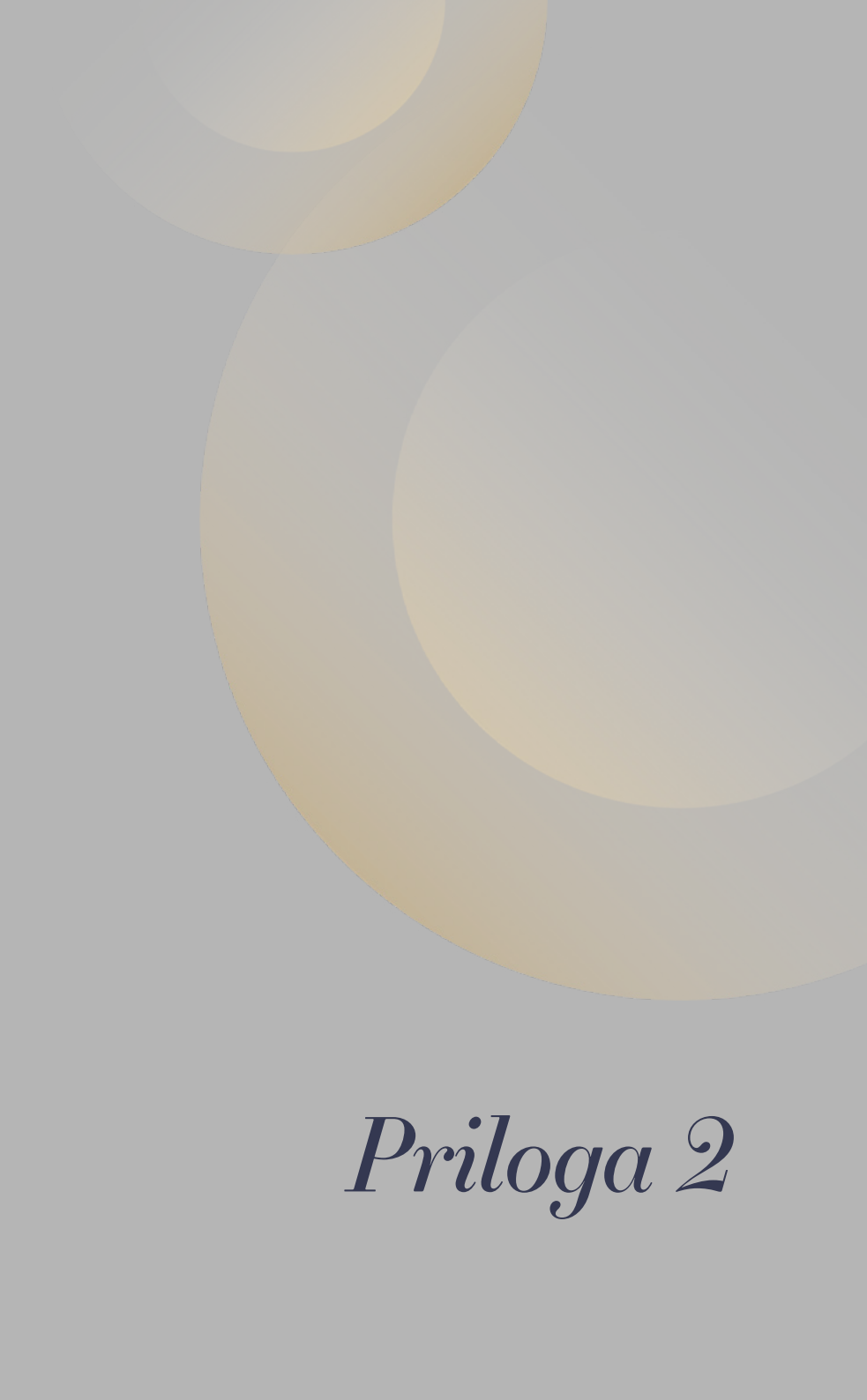
Pervič: De vi vaši naprej postavljenim vso dolžno pokorščino skazati, inu kolikokrat vi za vaše službe volo h Cirkulanskemu Dohtarju naprej poklicana bote, vi k nemu pridete, nemu kakor ima biti, spodobnu odgovoriti, negovo majningo, inu sklenenje gori vseti, inu potem se zaderžati, tudi nobeno notrejno arcnijo v ta istim kraji, kjer se Arcati ali potrjeni Ranocelci znajdejo, brez velike sile, inu ta istih dovoljenja nikomer kaj svetovati, ali sami kaj noter dati hočete.

Drugič: De vi vašo navučeno kunšt zvestu, poštenu, inu s flišam opravljala bote, obeni porodni, ali drugi ženi za volo njih boštvašaš pomuč odpovedala, ampak na pričjoče pogervjanje brez odloga, taku dobru po dnevi, kakor ponoči tem istim z volo perstopila, tudi k fentajnju, odgajnjanu, podlagajnju, ali spremenvainju eniga otrokaq, ali k drugim prepovedanim rečmi zapelati, inu ponucati se ne pustila, zakaj vi morete vediti, dada takušnu pregrešnu djanje bode po glavnih postavah v' dušeli od rihtne Gosposke ojstru, inu videjoče poštrafanu.

Tretič: De vi vašo perdružence (ali helfarce) taku dolgu, dokler one niso sprašuvane, inu od vikšiga Dohtarja (Protomedikusa) inu od Vučenika tiga všegarstva v poglavitnim mejsti te dežele zadosti podvučene spoznane, ne boste samih h tem porodnim poslala, inu njim ta porod zavupala.

Četrtič: De vi slabe, inu zdajci vumirajoče otroke (le taiste od Judov so vun vseti) ako oni za volo te smertne nevarnosti nebi duhovniga več dočakati zmogli, kakor hitro de oni iz materniga telesa celu ali napol vun pridejo, tudi negodne otroke, ja tudi ta nejmanjše rod na to vižo, kakor ste z besedo in uzbuko podvučena bila, z čisto vodo inu z nobeno drugo mokroto v imenu Boga Očeta, inu Sinu inu svetiga Duha kerstiti, potem pak karst temu duhovnemu naznanjanje, inu letu v obeni nadlogi, ali perložnosti, kjer bi ta nevarnost prehititi mogla, zamuditi hočete.

Petič: De vi molčanja vredno skrivnost od porodnih, ne bodo omožene ali ledig stanu, živi duši ne na tihama, tudi ne očitno kaj povedati, kakur samu letu, kadar bi enu čez glavne postave pregrešenja zraven bilu, zdajci letu rihtni Gosposki zvestu na znanje dati hočete.



Priloga 2

VREDNOTE	RAZLAGA	DOKAZI
Avtonomija in opolnomočenje	<i>Ženske imajo pravico do informiranih odločitev o nosečnosti in porodu.</i>	<i>Kennedy et al. (2018) so ugotovili, da skupno odločanje izboljša zadovoljstvo mater in rezultate.</i>
Celostna, kontinuirana in v žensko usmerjena babiška obravnava	<i>Babištvo združuje fizične, čustvene, socialne in kulturne vidike zdravstvene obravnave.</i>	<i>Renfrew in drugi (2014) so pokazali, da celostna babiška obravnava, ki jo vodi babica, izboljša perinatalne izide.</i>
Na dokazih temelječa praksa	<i>Babiška nega temelji na najboljših razpoložljivih znanstvenih raziskavah, ki zagotavljajo varnost in učinkovitost.</i>	<i>Sandall et al. (2016) so ugotovili, da zdravstvena obravnava, ki jo izvajajo babice, zmanjša število carskih rezov in izboljša izide novorojenčkov.</i>
Zagovornišтво za človekove pravice in enakost	<i>Babice spodbujajo enakost spolov, reproduktivne pravice in dostop do kakovostne babiške obravnave za vse ženske.</i>	<i>ten Hoop-Bender in drugi (2014) so poročali, da lahko z vlaganjem v babištvo preprečimo več kot 80 % maternalnih smrti.</i>
Porod kot fiziološki proces	<i>Porod je naraven dogodek, zato je treba intervencije zmanjšati na najmanjšo možno mero, razen če so medicinsko nujni.</i>	<i>Downe in drugi (2018) so poudarili prednosti fiziološkega poroda za zdravje mater in novorojenčkov.</i>
Spoštovanje kulturne in individualne raznolikosti	<i>Babice zagotavljajo kulturno kompetentno babiško obravnavo ter spoštujejo verska in osebna prepričanja.</i>	<i>Homer in drugi (2019) so ugotovili, da kulturno občutljiva babiška obravnava izboljša zaupanje in sodelovanje mater.</i>
Sodelovalna in interdisciplinarna praksa	<i>Babice sodelujejo s porodničarji, pediatri in medicinskimi sestrami, da zagotovijo celovito zdravstveno obravnavo.</i>	<i>McFadden in drugi (2017) so dokazali, da interdisciplinarno sodelovanje izboljša varnost mater in novorojenčkov.</i>



Cena: 2,00 €